

KONSTANTINAS JABLONSKIS
(1892-1960)

Teisininkas, istorikas, profesorius, akademikas.

Konstantinas Jablonskis gimė 1892 m. rugpjūčio 23 d. Mintaujoje (dabar Jelgava, Latvijoje) kalbininko Jono Jablonskio šeimoje. Dėl įvairių priežasčių kilnojantis šeima, iki atvykimo į Panevėžį gyveno Taline, Žeimelyje, Šiauliuose, Vilniuje. Jonui Jablonskiui gavus neetatinio lietuvių kalbos mokytojo vietą rusiškoje mokytojų seminarijoje, 1906 m. šeima persikėlė į Panevėžį. Keturiolikmetis Konstantinas įstojo į realinės mokyklos (dabar J. Balčikonio gimnazija) penktąją klasę. 1909 m. gavęs mokyklos baigimo atestatą, Peterburge studijavo Psichoneurologiniame institute. 1911 m. perstojo į Maskvos universiteto Teisės fakultetą, kurio baigti nespėjo – 1916 m. valstybinių egzaminų metu buvo mobilizuotas į carinės Rusijos kariuomenę.

1918 m. grįžęs į Lietuvą, vertėsi teisininko darbu. Diplomotu teisininku tapo tik 1933 m., gavęs Vytauto Didžiojo universiteto Teisės fakulteto baigimo diplomą.

Bet tikrasis jo pašaukimas buvo Lietuvos istorijos tyrinėjimas. Savo autobiografijoje rašė: „Visą laiką nuo 1919 m., nepriklausomai nuo tarnybos, užsiiminėjau istorinės medžiagos archyvuose ir bibliotekose tyrinėjimu“. Nuo 1935 m. istorijos, teisės istorijos disciplinas dėstė Kauno ir Vilniaus universitetuose. Iki mirties buvo Lietuvos Mokslų akademijos Istorijos instituto moksliniu bendradarbiu, sektoriaus vadovu. Domėjosi archeologija, paleogeografija, etnografija, diplomatija, archeografija.

Parašė M. Daukšos, A. Kulviečio, M. Petkevičiaus, M. Mažvydo biografijas, mokslo darbus: „Lietuviški žodžiai senosios Lietuvos raštinės kalboje“ (1941), „XVI a. Lietuvos inventoriai“ (1934), „Lietuvos inventoriai XVII a.“, „Lietuvos valstiečių ir miestelėnų ginčai su dvarų valdytojais XVI-XVIIa.“ (1959), redagavo „Lietuvos didžiosios kunigaikštystės 1529 m. statutą“ (1960), parengė daug Lietuvos istorijos šaltinių rinkinių. K. Jablonskis išsiaiškino, kuriuose Rusijos archyvuose saugomi įvairiu metu pagrobti ir išvežti Lietuvos archyvai.

Jo asmeninėje bibliotekoje buvo per 9000 knygų, periodinių leidinių komplektų teisės, Lietuvos istorijos klausimais. Tarp jų buvo ypač retų XVII-XVIII a. leidinių. Po jo mirties didžioji bibliotekos dalis (8538 spaudos vienetų) buvo perduoti Mokslų akademijos centrinei bibliotekai ir tapo prieinama mokslo darbuotojams, studentams.

Panevėžietiškas K. Jablonskio gyvenimo laikotarpis buvo trumpas – 1906-1909 metai. Buvusio bendramokslio Jurgio Elisono teigimu, gyveno Sodų g. Nr. 2. Tas pats J. Elisonas prisimena, kad Jablonskių šeima, kaip neįprasta to meto inteligentams, buvo labai lietuviška. Realinės mokyklos mokiniai lietuviai, sužinoję, kad naujasis mokytojų

seminarijos lietuvių kalbos mokytojas tvarko kažkokią li-tuanistinę medžiagą, pasisiūlė padėti ją perrašinėti. Apsi-lankiusius pas mokytoją mokinius nustebino, "kad jo šei-myna, net mažosios dukrelės, gražiai tarp savęs kalbėjo lietuviškai (...). Susibičiuliavome su jo vaikais, kurių Kon-stantas ėjo viena klase žemiau už mane, - prisimena J. Eli-sonas, - ir, matyt su tėvo žinia, pradėjo dalyvauti mūsų, lietuvių, mokinių būrelių susirinkimuose". Realinės mo-kyklos mokiniams lietuviams reikalaujant, mokyklos ad-ministraciją priėmė jo tėvą Joną Jablonskį laisvai samdo-mo mokytojo teisėmis lietuvių kalbai dėstyti. Tai buvo pir-masis mokyklos istorijoje nuo 1727 m. lietuvių kalbos mo-kytojas.

Iš Mokytojų seminarijos ir realinės mokyklos mokinių J. Jablonskis subūrė vertėjų būrelį, kurio nariu, šalia semi-naristų Jono Murkos, Antano Vireliūno bei kt., buvo ir Konstantinas Jablonskis.

Mirė 1960 m. liepos 28 d., baigdamas 68-uosius metus.